

ΤΑ ΝΙΑΤΑ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ ΑΠΟ ΜΙΑ ΜΥΤΙΛΗΝΙΑ ΠΑΡΕΑ

Χρονιά Α'.

Μυτιλήνη, 15 τοῦ Τρυγητῆ 1919

Ἀριθμὸς 9

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Παν. Κεφάλαι: Ἀγάπη.

Τριάστερου: Γιὰ τὴν κριτικὴ τῆς κριτικῆς.

Στρατῆ Μυριβήλη: Ἀμυία.

Τάκη Κόντου: Μαρία. Ἀνάμνησες.

OSSIAN: (ἀπόσπασμα) μεταφρ. **Γ. Νιόβης.**

Θαλῆ Χρυσάνθη: Οἱ κίτρινες μαργαρίτες.

Κώστα Μάνιστου: Ἀπ' τὰ Νοσταλγικά.

Π. Ψάλτη: Γιὰ τὴ Βυζαντινὴ μας μουσικὴ.

J. RICHERIN: Ὁ ἀφορισμένος νεκρὸς. Μεταφραστῆς **Τάκης Κόντος.**

Γ. Καλοσγούρου: Διονύσιος Σολωμὸς (συνέχεια)

Διον. Σολωμὸς: Γιὰ γάμο. Μεταφραστῆς **Γ. Καλοσγούρου.**

Μυτιληνιά τραγούδια: Ἡ κατάρα τῆς ἀπαρνημένης. (Ἀμ' τὴ λαογραφικὴ συλλογὴ τοῦ **Π. Ψάλτη.**

Γ. : Ὁ Λάκης. (συνέχεια καὶ τέλος.)

Ἐπιθεώρηση. Ἀνοιχτὸ γράμμα **Χρ. Βασιλικάκη κλπ.**

ΑΓΑΠΗ

1

Ἐσκασ' ὁ γῆλιος στὸ βουνὸ
καὶ διώχνει τὸν ἀγγερινό,
— ἄσωστη νᾶναι ἡ στράτα,
μικρὴ μου μαβρομάτα! —
Τὴν πλάση ὅλη φωτίζει
καὶ τὴ δική μου τὴ φωτιά,
ποὺ καίγει μου τὰ σωδικά,
θερμαίνει καὶ ἀνεμίζει.

2

Ἄσωστη νᾶναι ἡ στράτα
στὴν ἄνανθη καρδοῦλα μου,
— τρελλὴ γειτονοποῦλα μου —
Ἀγάπη, ἀλαφροπάτα.
Καρτέραγε καὶ ἀνείμενε,
καρτέραγε ν' ἀθίσει,
χίλιοι καημοὶ τὴν ἔδειραν
φοβοῦμαι μὴ ραγίσει.

3

Ἦρθεν ἡ γι' ὄριμη ἐποχὴ,
ὁ τρυγητὸς καὶ ὁ θέρος,
— πετᾶ παντοῦθε ὁ Ἔρως. —
Ἦρθεν ἡ γι' ὄριμη ἐποχὴ,
σ' ἀφτὴν ἂ δὲν ἀθίσει,
μάταια, φτωχέ, μὴν καρτερεῖς
τὸ φεγγαρόφως νὰ γεφτεῖς,
τὸ δέντρο νὰ καρπίσει.

4

Τώρα καὶ μὲ ἡ καρδοῦλα μου,
τρελλὴ γειτονοποῦλα μου,
ἢ ἀγάπη μαραζώνει
σὰν τ' ὄλακροῦτο χιόνι,
ποὺ στὴν κορφοῦλα τοῦ βουνοῦ,
γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ γηλιοῦ,
σβύνεται καὶ ἀνελευώνει.

Τρυγητῆς τοῦ 1919.

Παν. Κεφάλαι

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ

— «Τὸ νὰ σκέπτεται κανεὶς ἐλευθέρως εἶνε ὄραιο». —

— Τὸ νὰ σκέπτεται ὀρθῶ· εἶνε ὄραιοτέρον».

**Ἀγαπητά μου «ΝΙΑΤΑ»*

Ἄπ' τὴν ἀρχὴ παρακολούθησα μὲ ἐνδιαφέρον τὴν πρόοδο τοῦ περιοδικοῦ σας καὶ προσπάθησα καὶ γὼ νὰ σᾶς βοηθήσω κατὰ τὰς δυνάμεις μου.

Πιστεύω πὼς θὰ μοῦ χαρίσετε μιὰ γωνιά του γιὰ λίγα λόγια, ὄχι ἀπολογίας — δὲν τὸ καταδέχομαι κἂν καὶ νὰ τὸ σκεφθῆ κανεὶς ἀκόμα — μὰ ἐπιβαλλομένης διαφώτισης.

Στὸ τελευταῖο σας φύλλο «Ὁ Ἀντώνης ὁ Πρωτοπάτης», (κατὰ τὸ ὁ Σμύρνης Χρυσόστομος! λείπει ὁ σταυρὸς μονάχα!) ἐκλεχτός σας συνεργάτης, ἔγραψεν ἓνα λίβελλο, πολὺ χονδρὸ.

Στὴν ἀρχὴ εἶπα νὰ μὴν ἀπαντήσω καθόλου καὶ νὰ μὴν καταδεχθῶ κἂν νὰ λάβω ὑπ' ὄψιν πᾶν ὅ,τι γράφτηκε σὲ στιγμὲς ἴσως ἐξαιρετικοῦ ἐρεθισμοῦ. Μὰ ἦταν τόσο πολὺ χονδρὰ, ὅσα γράφτηκαν, τόσο ἄδικα, πού μὲ ἀνάγκασε νὰ μὴν πάγω καὶ γὼ κατὰ Χριστὸν ὅπως δὲν πῆγε κι' ὁ φίλος ὁ Πρωτοπάτης.

Καὶ τώρα στὴν ὑπόθεσιν.

Ἔστειλα ἔπειτα ἀπὸ μιὰ παράστασιν τοῦ Ἑρασιτεχνικοῦ δυὸ λόγια στὴ «Σάλπιγγα» τῆς 22ας τοῦ Γενάρου πού εἶν' ἀλήθεια πὼς τάραξαν μερικοὺς, μερικοὺς.

Ἔτσι συμβαίνει δυστυχῶς γιὰ τὴν ἀλήθεια . . . Τὴ φοβοῦνται γιὰτι μαζὺ μὲ τὸ κεραυνό, ἔχει καὶ ἀστραπὲς πού τυφλώνουν!

Λύσσαξαν λοιπὸν — καὶ εἶνε εὐχύχημα πού ἦσαν μετρητοί, δυὸ, τρεῖς — κι' ὁ πειὸ θαρρετός, ἔγραψε κάτι γιὰ ν' ἀπαντήσῃ.

Φαίνεται πὼς ὅ,τι ἔγραψε τὸ ἔγραψε σὲ στιγμὲς πού τὸ μυαλό του ἀδρανοῦσε. Γιατὶ δὲν μπορῶ ποτὲ νὰ παραδεχθῶ πὼς ὁ Πρωτοπάτης ἀνήκει στὴ τάξιν ἐκείνων, πού, κατὰ τὸν Schopenhauer, γράφουν χωρὶς νὰ σκέπτονται. Κάτι ἄλλο θὰ εἶχε, τὲς στιγμὲς πού βαστοῦσε τὴ πέννα στὰ χέρια του. Ἴσως . . . ὁ κεραυνὸς νὰ τὸν τράνταξε λίγο. Ἴσως . . .

Πρῶτα πρῶτα δηλώνω στὸν εὐγενικό (!) λιβελλογράφου πὼς δὲν ἀνήκω στὴ τάξιν τῶν μαλακίων, πού φραίνονται στὰ κύματα τῶν ποδογύρων.

Πολὺ ἀπατήθηκε.

Τὶ λοιπὸν ἔγραψεν ὁ κακόμοιρος ὁ Τριάστερος; Τὴν ἀλήθεια καὶ ὅλη τὴν ἀλήθεια. Μήπως δὲν ἐγελοιοποίησαν τὸ γαλλικὸ δραματάκι, ἢ μήπως δὲν ἐφεραν στὴ couleur locale τὴν κωμωδίαν τοῦ Μολιέρου; Μήπως στοὺς «Καλογογιάννηδες» τοῦ Πορτοῦ δὲν βρεθῆκαν διασακτοῦδες;

Εἶνε αὐτὸ πολιτισμὸς, πρόοδος, μᾶς λέτε σεις. Κ' ὅσοι σκέπτονται διαφοροτικῶς εἶνε κομπογιαννῆτες, δρᾶκοι, εἶνε ἀπαρνητὲς τοῦ «τοῦ δικοῦ μας», «τὸ θεωροῦν πρόστυχο», «γιὰ πέταμα». Πόσο ἀπατημένοι βρίσκονται, δυστυχῶς! Καὶ πόσο διαστρέφουν τὴν ἀλήθειαν!

Τὶ θέλαμε νὰ ποῦμε;

Πὼς δὲν ἔπρεπε κωμωδία τοῦ Μολιέρου καὶ δράμα τοῦ Πορτοῦ «νὰ φερθοῦν στὴ γλῶσσα μας» μὲ ῥόδες «χοντράδες» καὶ νὰ μποῦνε στὴ σκιερὴν διασα-

ΑΜΜΙΑ *

*Διάβηκε γκρεμιστὴς καὶ καταλύτης
Καιρὸς πᾶς τὴ μεγάλη σου πατρίδα
καὶ στὰ λευκά συντρίμματα ἄλλη ἀκριδα
περνᾶει, ὁ ἀρχαιολόγος, ὁ ἀγιογδύτης .*

*Ἀρχαία παρθένα, τῆς πικρῆς μου νιότης
τὴ βάρκα γέρονω σήμερα ἀραγμένη
πᾶς τὴν ταφόπειρά σου τὴ γραμμένη,
τραγουδιστῆς σου Ἑλληνας στρατιώτης.*

*Ρημάδι τὸ σεμνὸ σου μνήμα. Μία
μόνο πλάκα τῆς Μνήμης μετερίζι,
τῶ θλιμμένω γονιῶ σου μοῦ ἱστορίζει*

*τὴν ἀγάπη, πού μόνο αὐτὴ γνωρίζει
στὴ Δήθην ἐναντιὰ νᾶκουμπάει μνημεῖα:
«Γεῦκρος καὶ Ἡρώ, τῆ θυγατρὶ Ἀμμία.»*

ΣΤΡΑΤΗΣ ΜΥΡΙΒΗΛΗΣ

* Τὸ σονέττο γράφτηκε μέσα στὸν Κεραμεικὸ τῆς ἀρχαίας Ἀμφίπολης πᾶνου στὸ ρημαγμένον μνημόρι μιᾶς Ἀμφιπολίτισσας παρθένου. Ἐκεῖ μέσα στὸ ῥέμα τοῦ Στρυμῶνα χαμένη μέσα σ' ἓνα λαὸ ἀπὸ ἀνεμῶνες βροχὰ τὴ λαξεμένη μαρμαρένια τῆς ταφόπετρα μὲ τὴ λιτὴ ἀφιέρωσιν: «Γεῦκρος καὶ Ἡρώ τῆ θυγατρὶ Ἀμμία, μνήμης χάριν.»

κτοῦδες καὶ παραμάνες μὲ βρακιά Ἀγιασώτικα! Ἄν ξυπνοῦσαν ὁ Μολιέρου κι' ὁ Πορτοῦ καὶ ἔβλεπαν πὼς οἱ προοδευτικοὶ νέοι τοὺς κατάντησαν, ὠρισμένως θὰ τοὺς ἔσπαζαν στὸ ξύλο!

Γιατὶ σὰν ἤθελαν νὰ παρουσιάσουν τὸ couleur locale δὲν κάνανε οἱ ἴδιοι ἓνα ἔργο ντόπιο Μυτιληνιό; Ὅσα κι' ἂν ἔβαζαν μέσα ρωμέικα, Μυτιληνιά, κι' ὅσο patois κι' ἂν μιλοῦσαν, πειὸς θὰ τοὺς κατηγοροῦσε ποτέ; Θὰ τοὺς παινοῦσε μάλιστα. Γιατὶ θὰ μᾶς ἔδιναν ὠρισμένως κάτι καλὸ, κάτι ἀληθινὰ ντόπια. Κι' ὄχι ξένο, μπαλωμένον καὶ πασαλειμένον ἀγαρμπα μὲ τὴ ρωμέικη ἢ μυτιληνιά μορφὴ του.

Ἔγραψα ὅ,τι ἔγραψα τότες, χωρὶς νὰ ἔχω κανένα πάθος ἐναντίον κανενὸς καὶ χωρὶς νὰ ἀνήκω σὲ καμμιά παρέα, «πού νὰ ἔχη τοὺς λόγους τῆς νὰ μὴ θέλῃ νὰ πάῃ μπρὸς ὁ θίασός τους». Ὅλους τοὺς ἐχτιμῶ γιὰ προοδευτικοὺς ἀνθρώπους καὶ μὲ τὴ καρδιά μου προσπαθῶ νὰ τοὺς βοηθῶ ὅσο καὶ γὼ μπορῶ.

Οὔτε πάλι νὰ νομίση κανένας πὼς πάγω κόντρα στὸν εὐγενικό σκοπὸ τους καὶ πὼς θέλησα νὰ τοὺς κάνω κακὸ! Τέτοιος εὐτυχῶς δὲν εἶμαι.

Αὐτὰ θέλησα νὰ πῶ, γιὰ νὰ μὴν νομίσουν μερικοὶ πὼς φοβοῦμαι νὰ πῶ τὴν ἀλήθειαν. Ἄν δὲν ἀπαντοῦσα, θ' ἄπερναν θάρρος. Γιὰ δὲς, θ' ἄλεγον, ἴφθαγε κι' ἔκατσε κάτω . . .

Δηλώνω ὅμως πὼς δὲν θὰ καταδεχθῶ πειὰ νὰ ξαναπαντήσω, σ' ὅτι κι' ἂν θελήσουν νὰ γράφουν. Γιατὶ ἂν γράφουν . . . τότε θὰ ἀποδειχθῆ πειὰ ὀλοφάνερα «πὼς οἱ κομπογιαννῆτες μετανάστευσαν στὰ χρόνια μας», ὄχι . . . στὴ κριτικὴ, μὰ . . . στὴ κριτικὴ τῆς κριτικῆς.

Γ. Γ. Φωτίου

ΜΑΡΙΑ

Κάποιους ἢ καρδοῦλα μου
σὰν παληοὺς σκοποὺς ἀρχίζει,
κι' ἕναν πόθο με θυμίζει
Μάρω μου, Μαροῦλα μου.

Ἄς τὸν κόσμο, μὴ σὲ μέλει!
Μὲς τὴν ἀγκαλίτσα μου
Μάρω μου, Μαρτίτσα μου,
θὰ περνοῦμε γάλα μέλι.

Κι' ἔλα, ἀγάπη, Μάρω μου
μὲς τ' ἀφτάκι σου νὰ εἰπῶ σου,
κι' ἀπ' τὴ σπίθα τῶ ματιῶ σου
νὰ ψῶ τὸ τσιγάρο μου.

Καλλονή, τελειώματα Τριγυθῆ 1918

ΑΝΑΜΝΗΣΕΣ

— Ἀλάνη, ποὺ δὲ φτάνει σε ἡ Σαχάρα
νὰ σεργιανίζεις σου τὴ γύμνια,
μὲς τοῦ χωριοῦ τὰ στενοθύμια
τὶ νὰ γυρνᾷς; Ἡ λωλαμάρι

θὰ σὲ πῆε, τείπες κι' ξανᾶπες
πὼς δὲ σ' ἀρέσει ἡ φυλακὴ
μὰ τὶ νὰ θὲς ἀπόψε ἐκεῖ;
— Μὴν τὰ ρωτᾷς πικρὴς ἀγάπες.

Κι' ἦρθα γιὰ δυὸ ματάκια γαλανὰ
πειὸ κι' ἀπὸ τὸ ρηχὸ γιαιλό,
ποὺ, πειὸ εἶναι τὸ κακὸ ἢ καλὸ,
δὲν ξέρουν, μὰ τὸ Σατανᾶ!

Κι' ἦρθα γιὰ ἕνα χερᾶκι παχουλό,
ποὺ ἕνα Ἀβγουσιιάτικο βραδάκι,
πίσω ἀπ' τῆς μάντρας τὸ πορτάκι
τὸ λίγγεψα νὰν τὸ φιλῶ, νὰν τὸ φιλῶ.

Κι' ἦρθα γιὰ δυὸ πειὸ κόκκινα χειλάκια
κι' ἀπ' τῆς κοκότας τὸ κραγιόνι
καὶ μιὰ λαχτάρα μὲ λιγῶνει
γιὰ δυὸ ταμένα μου φιλάκια.

Ἀθήνα, μέσες Μάη 1919.

ΤΑΚΗΣ ΚΟΝΤΟΣ

OSSIAN

(Ἀπόσπασμα)

— Ἀστέρι τῆς νύχτας, κόρη τῶν οὐρανίων,
πόσο ἀγαπῶ, ὦ ἄσπρο φεγγάρι, τὴ γλυκειὰ λάμ-
ψη τοῦ λυχναριοῦ σου! Γιομάτη ἀπὸ κάλλη
προβαίνεις, τᾶστέρια ἀκλόυθᾶν πρὸς τὴν Ἀνα-
τολὴ τὰ γαλάζια σου βήματα. Στὸ τήραγμα σου,
φωτολούζονται τὰ σύννεφα κι' οἱ ἀχτίδες σου

τὶς σκοτεινὲς τοὺς πλεῦρες ἀργυρώνουν.

— Ποιὸς νὰ περπατᾷ μπορεῖ ὅμοια σου
στοὺς οὐρανοὺς αὐτοὺς, εἰρηνικὰ κόρη τῆς νύ-
χτας; Στὸ τήραγμά σου τὶς τρεμουλιαστὲς μα-
τιές τοὺς τὰ φτονερὰ ἀστέρια γυρνᾶνε. Ποῦ ξε-
κουράζεσαι στὸ τέλος τῆς στραίας σου, ὄντας
πυχτώνει ὁ ἥσκιος καὶ τὴ σφαῖρα σου σκεπά-
ζει; Σκοτεινὴ εἶναι ἡ κατοικία σου ὅπως τοῦ
γέρο — Ὀσσιανοῦ τὴν καλύβα; Κι' ἐσὺ ὅπως
κι' ἐκεῖνος μὲς τὴ νυχτιὰ κατοικᾷς καὶ τὴ θλί-
ψη; Πέσαν ἀπ' τὰ οὐράνια οἱ ἀδερφές σου;
Δὲν ὑπάρχουνε πιά κείνες ποὺ γλεντοῦσαν μα-
ζί σου τὴ νύχτα; Ἄ! βέβαια, θὰ γκρεμίστη-
καν, ὦ φῶς χαριτωμένο, καὶ συχνὰ ἀποτρα-
βιέσαι γιὰ νὰ κλάψεις. Μὰ θὰν ἔρτει μιὰ νύ-
χτα ὅπου κι' ἐσὺ ἢ ἴδια θὰ πέσεις, ὅπου τοὺς
γαλάζιους δρόμους τοῦ ἀπείρου θ' ἀφίσεις.
Καὶ τότε τᾶστέρια ποὺ ταπεινῶνε ἡ γαλήνια
σου λάμψη, τὰ λαμπερὰ τοὺς κεφάλια θὰ σή-
κώσουν καὶ θὰ φραθοῦν γιὰ τὸ δικό σου πέ-
σιμο.

— Νάτην ἡ ὥρα ποὺ ἀσημοβολῶντας μ'
ὄλες τὶς λάμπες σου, ἀπ' τὸ παλάτι σου βγαί-
νεις ἀνεβαίνοντας μὲς τὰ οὐράνια. ὦ ἀνέμοι!
Σχορπίστε τὰ σύννεφα ποὺ γρύφτουν ἀπ' τὰ
μάτια μ'εῖς τὴ βασίλισσα τῶν οὐρανίων. Ἄς
ἔρτει, τὴν πρασινάδα τῶν βουνῶν νὰ φωτίσει
κι' ἄς ξετυλίγει ὁ Ὀκεανὸς τὸ γαλανό του κύ-
μα στῶν ἀχτίδων τῆς τῆς λάμψης.

Μεταφραστὴς Γ. ΝΙΟΒΗΣ

ΟΙ ΚΙΤΡΙΝΕΣ ΜΑΡΓΑΡΙΤΕΣ

Μαργαρίτες λαμπερές καὶ χρυσόθωρες
στ' ὀλοπράσινο πάνω χωράφι
σὰν ἀχτίδες τὰ κίτρινα πέταλα
λαμπυρίζουν—σπαρμένο χρυσάφι—!

Μαργαρίτες μ'ἄχτινες χρυσόθωρες.
Ποῦ ἀλαφρὰ σὰς χαϊδεύουν τᾶγέρια,
Μαργαρίτες χρυσὲς μοῦ φαντάζεστε
σὰν τοῦ ἐπίγειου οὐρανοῦ μου τ' ἀστέρια!

Θαλῆς Χρυσάνθης

Ὁ κ. ΜΑΔΡΑ

Ἐσχάτως ἀφίχθη εἰς τὴν πόλιν μας ὁ
καλλιτέχνης κ. Μαδρᾶ μετὰ τῆς κ. Φροννέ
ὅστις τῇ συμπράξει τοῦ Φιλ. Ὀμίλου πρό-
κειται νὰ δώσῃ ὠρισμένον ἀριθμὸν παρα-
στάσεων.

ΑΠ' ΤΑ ΝΟΣΤΑΛΓΙΚΑ

I

Ἐνα Πουλάκιν ἄπλερο σιῆς ξενητιᾶς τὰ μέρη
 βαριοστενάζει τις Ἀγγὲς , κλαίει τὸ μεσημέρι :
 — Ἄχου καρδιά μου θλιβερή , βάχου κορμί μου μαῦρο
 σις πίκρες σας πιὸ γιατρικὸ καὶ τὶ βοτάνι ναῦρω ,
 ποῦνε τ' ἀγέρι ἐδῶ φονιάς καὶ τὸ ψωμί πεκορίζει
 καὶ τὸ νεράκι ἀντὶς δροσιὰ μὲ φαρμακοποιίζει ;
 Θὰ πάρω δίπλα τις στερηές, θάλασσα ν' ἀντικρύσω
 νὰ τῆς εἰπῶ τὸ πόνο μου νὰ τῆ δακρυοποιίσω :
 «Θάλασσα δός μου γι' ἄλογον, ἐν' ἀπ' τὰ κύματά σου
 νὰ καβαλέψω, νὰ διαβῶ τὰ τρίσβαθα νερά σου,
 νὰ δῶ νησάκι ὀλόχαρο, σὰ νύφη στολισμένο,
 μὲ λιῶνες ἀσημόφυλλες σις εὐωδιές πνιγμένο
 νὰ δῶ καὶ τὴν ἀγάπη μου ποῦν' ὁμορφη σὰν κρῖνος
 νὰ μοῦ διαβοῦν οἱ στεναγμοὶ καὶ τῆς καρδιᾶς μου ὁ θρήνος.»

II

Κι' ὡς σ' εἶδα, ὦ ροδοδάφνη μου, ἀνθισμένη
 μ' αἱμάτινη πορφύρα σιολισμένη
 σιῆς ρεματιᾶς τὸ στειρεμένο αὐλάκι,
 τ' ἀσώπασιο νοσταλγικὸ πουλάκι,
 ἀσώπαστο σιὰ στήθη μου ἀπομένει.

Καὶ τραγουδᾷ καὶ κλαίγει καὶ σιενάζει
 — Ὅ, τι λαχταρᾷ ὡς ἐσένα μοιάζει.
 Μὰ μοῦ γινεν ὁ πόθος μου μαράζι
 νὰ τὸ προσμένω τ' ὄνειρο νὰ φτάσει
 γιὰ νὰ τὸ πιῶ μὲς τ' ἀσημένιο τάσι.

Καὶ θάμπωσαν τὰ πλᾶνά μου τὰ μάτια
 ὀρθάνοιχτα νὰ καρτερᾷ τὴν ὥρα
 πὺν θὰ μοῦ φέρει τ' ἀνυπόμονα ἄτια
 καὶ θὰ μοῦ πεῖ: — Πέρ' ἀπ' τὴ μαύρη μπόρα
 σὲ καρτερᾷ πανώρηα ἢ Λευκοφόρα!

Ζαγός — Ἀλωνάρης 1919

Κώστας Μάκιστος

Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΑΣ ΜΟΥΣΙΚΗ*

Ι Ι

Είπαμε στο πρώτο άρθρο πώς έχουμε κ' ἐδῶ Σακελλαρίδικες μουσικὲς κι' ἀκόμα πιὸ χειρότερες* ἀρποῦνε δύο φωνὲς κάτω ἀπὸ μιὰ μουσικὴ γραμμὴ καὶ γένηκε γιαμιᾶς ἢ διφωνία. Κῦστερα σοῦ λένε : νάτηνα κῆ ἀρμονία πού τόσο δύσκολη μᾶς τὴ λένε οἱ Ἑβρωπαῖοι. Δὲ ντρέπονται. Νομίζουν πὼς τέτοια εἶναι ἡ ἀρμονία, τόσο ἐφκολη εἶναι καὶ πὼς ἀπαράλλαχτη ἀρμονία ἔχουνε κοὶ Ἑβρωπαῖοι στὶς Ἐκκλησίες τους. Ἀλλοίμονο. Ἡ λέξη ἀρμονία, στὴν πρώτη της τὴν ἔννοια, σήμαινε στὴ μουσικὴ δυὸ φωνὲς μαζί, σὲ μιὰ συνηχητικὴ γραμμὴ ἀπὸ δυὸ ὀχτάβες, τὴν ἀπάνου καὶ τὴν κάτω ὀχτάβα. Τὴν ἀπάνου πέρνανε οἱ ψηλόφωνοι καὶ τὴν κάτω οἱ βαθύφωνοι. Ἔτσι τὴν καταλαβαίνουν οἱ ἀρχαῖοι τὴν ἀρμονία, κ' ἔτσι τὴ θέλει κῆ Βυζ. μουσικὴ. Τούτη, ὅμως τὴ σημερινή, μποροῦμε νὰ τὴν ποῦμε ἑτεροφωνία, πολυφωνία ἢ συμφωνία, ποτὲς ὅμως ἀρμονία.

Ἡ ἀρμονία ἢ σημερινή, εἶναι ὀλάκαιρη ἐπιστήμη, πού λίγοι μὲς στὸ νησί μας — νὰ ποῦμε καὶ στὴν Ἑλλάδα; — τὴν κατέχουνε. Καὶ δὲ μπορεῖ κανεὶς νὰ τὰρνήσει πὼς εἶναι ὄμορφη καὶ χρειαζούμενη. Εἶναι καὶ παραεῖναι, μὰ ἔχει ἄλλοῦ τὸν τόπο της, ὄχι στὶς Ἐκκλησίες μας. Τὸ γιατί, θὰ τὸ ποῦμε παρακάτου καὶ θὰ τὸ ἀποδείξουμε πὼς ἡ ἀρμονία τῆς Ἑβρωπ. μουσικῆς δὲ χωρᾶ στὴ Βυζαντινὴ.

Μὰ ἂν πάει καὶ κανεὶς Ἑβρωπαῖος κι' ἀκούσει τίς ἀρμονίες στὶς Ἐκκλησίες μας; Δὲ θὰ ξέρει ἀπὸ πιά πόρτα νὰ φύγει. Ἴσως καὶ νὰ μᾶς βροῖσει. Δὲ θ' ἄχει ἄδικο. Ποῦ νὰ ξέρει, ὁ φουκαρᾶς, πὼς καὶ μεῖς ἐδῶ θέλουμε νὰ τοὺς μοιάσουμε. Ἐκανε, δηλαδή, ὁ Μπετόβεν, κάναμε καὶ μεῖς. «Κουλιὸς τοῖ κουλιὸς τὸ' ἀπ' ἓνα βαρέλ'» λέγει μιὰ σοφὴ Μυτιληνιά παροιμία. Δὲν πέρνουν χαμπάρι, οἱ μουσικολογιώτατοι ψαλτάδες μας, πὼς καμμιὰ σκέση δὲν ἔχουν οἱ καντάδες τους μὲ τὴ ξένη τὴν ἀρμονία. Κι' ὡς τόσο δὲν τοὺς φτάνει. Τὴ μεγάλη τὴ βδομάδα νὰ πᾶτε καὶ νὰ δῆτε ρεζινλ-ίκια. Τροπάρια, θεϊκὰ ἀπὸ ποίηση καὶ μουσικὴ, γλεβάζονται μὲ σοκακιῶ καντάδες. Φέβγει ὁ μουσικὸς τόνος ἀμ' τὸ λογικὸ, χάνεται τὸ μέτρο καὶ ἡ ἔννοια κι' ἀκούγονται διάφορα καλούπια μουσικῆς τοῦ δρόμου καὶ τοῦ Καφὲ — σαντιάν. Τὸ ξέρουμε πὼς εἶναι μόδα καὶ τὸ περιμέναμε

ἀμ' τοὺς λιγόμεναλους κι' ἀπὸ τὴν ποδογύρα. Δὲ φταίει ἡ Ἐκκλησία, γιατί τῆς λείπει ἡ ἐξουσία. Φταῖνε τὸ πιὸ πολύ, οἱ Ἅγιοι Ἐπίτροποι, κῦστερα οἱ μουσικολογιώτατοι τῆς ἐποχῆς μας, ποῦναι νοῦλες ἀπὸ μουσικὴ Βυζαντινὴ. Γιατὶ ἂν τὸ καλοξετάσουμε, θὰ δοῦμε πὼς τὸν κατήφορο ἀφτό, τὸν πέρνουνε κείνοι, πού δὲν ἔχουνε ἰδέα ἀπὸ Βυζ. μουσικὴ καὶ πού ὁ λάρυγκας τους ὁ ξυλέμιος δὲν ἔχει τὴ δύναμη καὶ τὴ λιγεράδα νὰ τραγουδήσει τὴν πλούσια, τὴ θεόσταλη, τὴ μουσικὴ μας. Γιατὶ μόνη ἀφτὴ μπορεῖ καὶ ξέρει νὰ τραγουδᾷ κάθε ρωμέικο αἴστημα καὶ γι' αὐτὸ ἀπὸ τώρα κι' ὀμπρός, Μουσικὴ τῆς Ρωμιουσύνης θὰ τὴ λέμε.

Γιὰ τὴ μουσικὴ τῆς Ρωμιουσύνης, ἀκούστε τί λέγει, ὁ μεγάλος μουσικὸς Ducoudray «*Τὴ γλυκόφθογγη καὶ ἰδιότροπη Ἑλλην. μουσικὴ, μὲ τοὺς πολυπρόικιλους ἤχους της, δὲ μπορεῖ νὰ αντικαταστήσει ἢ Ἑβρωπαϊκὴ μὲ τοὺς δυὸ της ὄννε ἤχους.*» Ἑλληνικὴ μουσικὴ, τὴ νομιτίζει ὁ ξένος μουσουργός. Δὲ ντρέπεται, γιατί λέγει τὴν ἀλήθεια. Ἐμεῖς ντρέπομαστε νὰ τὴν ποῦμε δική μας. Δικὴ μας, λέμε κείνηνα πού σκαρώνουν οἱ μουσουργοὶ τῆς Ἀθήνας μὲ νότες τῆς Ἑβρωπ. μουσικῆς, κι' Ἀνατολίτισσα, Τούρκισσα, λέμε τὴ μουσικὴ τῆς Ρωμιουσύνης. Μὰ ὅτι κι' ἂν τὴν ποῦμε, ὅσα κι' ἂν τὴν κάνουμε, δὲ χάνει τίποτα. Εἶναι σὰν ἓνα διαμάντι, πού ὅσο κι' ἂν τὸ λασπώσεις, διαμάντι θ' ἀναι πάντα.

Ἀκούστε καὶ τοῦ Βερναρδάκη μας τὰ χρυσὰ τὰ λόγια.

«*Χάσμα μέγα χωρίζει τὰς δύο μουσικὰς, ὧν ἡ μὲν Ἐκκλησιαστικὴ τυγχάνει εἰς ἀκρον πλουσία καὶ ποικίλη, ἡ δὲ Ἑβρωπαϊκὴ πενιχρὰ καὶ μονοειδὴς.*» Ἀφτὰ τὰ σοφὰ λένε οἱ μεγάλοι, δικοὶ μας καὶ ξένοι.

Ἔσεῖς τί λέτε Μουσικολογιώτατοι Σακελλαρίδηδες;

II. Ψάλτης

* Ἡ ἀρχὴ στὸ 80 φυλλάδιο.

J. RICHERPIN (Chanson des Gueux)

Ο ΑΦΟΡΙΣΜΕΝΟΣ ΝΕΚΡΟΣ

Σαπρακιασμένη ή φτωχοκαλυβοῦλα
 ποῦναι χτισμένη πάνω στην πλαγιά,
 τρίζει στοῦ κάθε μπάτη τὴν προοῦλα,
 στὸ κάθε φιλοβρόχι πλυμαρᾶ.

Δίχως ρεζέ πειὰ ή πόρια, στὸν ἀέρα,
 —σὰ μάβρος νυχτοκόρακας—σιενάζει.
 Νὰ, τὸ τροχόσπιτο, ἐκεῖ πέρα
 μέσα ὁ σουρτουόκης γέρος πὸν πλαγιάζει.

Ὁ γέρος ὁ σουρτουόκης, τὰ χαρτιά
 πῶριγνε στοὺς χαζοὺς κατὰ τὸ δεῖλι,
 κι ἔκανε μὲς τὴ γλαροφεγγαριά
 νὰ τραγουδᾶν οἱ βαθρακοὶ κι οἱ γροῦλλοι.

Μιά μάβρη νύχτα μ' ἄγριες βροντιές,
 γεμάτος μὲ μυστήριον μοναχός,
 χωρὶς κᾶν σάβανο, χωρὶς ἐφκές,
 κατοχρονίτης πέθανε ὁ φτωχός.

Μὴ βλέποντάς τον πειὰ μὲς τὸ χωριὸ
 στὴ χαμοκέλα του ἤριανε μὲ μιᾶς.
 Εἶδαν πὸς πέθανε, καὶ πιὸ καλὸ
 ἀφτὸ πὸς ἦταν, εἶπε, κι ὁ παπᾶς.

Κανένας δὲν κοιτᾶ νὰ μπεῖ στὸ σπῆτι
 γιὰ νὰ τὸ θάψει ἀφτὸ τὸ κελεποῦρι.
 Καὶ τὸ κουφάρι τοῦ ἐρημίτη
 τὴ χαμοκέλα του ἔχει γιὰ μνημοῦρι.

Κι ὅταν, τὴ μενεξιά τὴ γῆς σκεπάσει
 ἡ νύχτα, καὶ τὸν πειὸ παλληκαρᾶ,
 τρόμος βαστᾶ, κι ἀλλάζει δρόμο μὴν περάσει
 ἔπ' τὴ βρουκολακιασμένη τὴν πλαγιά.

Γιατὶ ὁ βρουκόλακας θαρεῖ, πὸν εἶν' πεθαμένος
 χωρὶς κᾶν ἓνα «Κύριε ἐλέησον» τοῦ ζητᾶ
 γιὰ ν'ἀμπει στὸν Παράδεισο ὁ καῦμένος
 λιγάκι νεκροφαλμουδιά.

καὶ μ' ἄχι νὰ τοῦ ἀφίσουν θὲν περισσίο,
 γι' ἀνάπαψη στοὺς τόπους τοὺς στερνοὺς
 τὸ τραγοῦδι τὸ γλαροφεγγαρίσιο
 πὸν μάθαινε στοὺς βαθρακοὺς.

Μυτιλήνη, Δεκέβρης 1916

μεταφραστὴς ΤΑΚΗΣ ΚΟΝΤΟΣ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ

«Συνέχεια ἀπ' τό περασμένο»

Μοῦ φαίνεται νὰ βλέπω σὰν ἄνειρο κόσμου ἰδανικοῦ ἀντὶ τῆς σύγχυσης, τῆς τύφλας, τοῦ χωρισμοῦ σὲ χίλια κομμάτια ποῦ χαρακτηρίζει σήμερα αὐτὸ τὸ δυστυχισμένο ἔθνος σ' ὅλα τὰ οὐσιαστικώτερα του ζητήματα, νὰ βασιλεύῃ ἡ Τάξις καὶ στοὺς στοχασμοὺς καὶ τὲς πράξεις. Μοῦ φαίνεται νὰ βλέπω πῶς φωτισμένοι ἀπὸ λάμψη καθαρῶτατος ἡλίου, ὠδηγημένοι ἀπὸ φῶς ἀληθινῆς ἐμπνευσης καὶ σοφίας ἀληθινῆς, θὰ ἐρρίχναμε κὰν τώρα ἢ θ' ἀρχίζαμε νὰ ρίχνουμε στερεὰ τὰ θεμέλια τῆς ἐθνικῆς ἀγωγῆς, ποῦ μόνη μπορεῖ νὰ μᾶς φέρῃ στὸ πλήρωμα τοῦ προορισμοῦ μας. Ἡ δυστυχία τοῦ μικροῦ καὶ ὁμῶς πάντα μεγάλου αὐτοῦ ἔθνους δὲν περιγράφεται. Θὰ ἔλεγες βλασφημῶντας πῶς μιὰ ἄσπληχνη μοῖρα δὲν ἐκουράσθηκε ἀκόμη νὰ τοῦ ρίχνη ἐμπρός του τὰ φοβερότερα ἐμπόδια, μὲ τὸ σατανικώτερο γέλιο. Αὐτὴ ποῦ ἐγέννησε στὴν κρισιμώτερη στιγμή τῆς σπαραγμένης ζωῆς του ἕναν Καποδίστρια κ' ἕνα Σολωμὸ, αὐτὴ ἡ ἴδια κόβει ἀνελεήμονα καὶ τῶν δύο τὸ ἔργο πρὶν προφθάσουν νὰ τὸ στήσουν ἀκλόνητο, πρὶν προφθάσουν νὰ θεμελιώσουν τὸ μέλλον μας, καὶ δὲν ἀφίνει παρὰ λίγα θλιβερά του συντρίμματα.

Γιὰ τὸν πρῶτο δὲν εὐρέθηκε ἀκόμη ὁ ἄνθρωπος νὰ δείξῃ στὸ ἔθνος μὲ δύναμη τοὺς μεγάλους σκοποὺς ποῦ ἐμελετοῦσε τὸ φωτισμένο πνεῦμα μέσα στὸ πυκνὸ σκοτάδι ποῦ ἀπὸ παντοῦ τὸν τριγύριζε. Ἀλλὰ τυχερώτερος σ' αὐτὸ ἐστάθη ὁ δεύτερος καὶ μαζύ του τὸ ἔθνος. Μὲ τὸ μέγα ὄνομά του θὰ συμβαδίσῃ ἀχώριστα πάντα στὴν ἀθανασία τῶν αἰώνων καὶ τ' ὄνομα τοῦ ἐξόχου Κερκυραίου ποῦ μὲ λίγα κ' αὐτὸς, ἀλλ' ἀρκετὰ καὶ σημαντικὰ ἐξηγήματα, ὅλος γεμάτος ἀπὸ τὸ πνεῦμα του, καὶ ἀπὸ τὲς ιδέες καὶ ἀπὸ τὰ αἰσθήματα ποῦ ἐμψύχωσαν τὴν πνευματικὴν του ζωὴν, μᾶς ἄφησε ὅσα κὰν ἀρκοῦσαν γιὰ νὰ μὴ μένῃ στὸ σκοτὸς γιὰ πάντα ἐκεῖνο τὸ ἔργο. Ἐπαρατήρησε κάποιος, εἶναι ὀλίγος καιρὸς, ὅτι ἀπὸ εἴκοσι χρόνια κ' ἐδῶ ἐξαφάνηκε μιὰ κάποια ζωιστὴν ἑλληνικὴ τέχνη καὶ στὸν ἑλληνικὸ στοχασμὸ, καὶ αὐτὴ τὴ ζωὴ τὴν ἐγέννησε ἢ προσοχή, πρώτη φορὰ γυρομένη στὸ ἔργο τοῦ Σολωμοῦ. Ἐπαρατήρησε ἀκόμη πῶς οἱ παραστάτες αὐτῆς τῆς ζωῆς ἔπεσαν κατὰ τὸ πατροπαράδοτο σύστημα σὲ μιαν ἄκρα διχόνοια. Ἐπιάστηκαν ὅλοι σὲ πόλεμο· ἕνα μονάχο ὄνομα ἔμεινε σεβαστὸ σταθερὰ ὦ; τὸ τέλος μ'

ὅλα τὰ ἀνομοιότατα στοιχεῖα ποῦ ἐπάλευαν, τὸ ὄνομα τοῦ Διονυζίου Σολωμοῦ. Ἡ παρατήρησις μοῦ ἐφάνη ἀληθινὴ καὶ πλὴν σημαντικὴ καὶ γιὰ τοῦτο τὸ σημειῶνω. Προβάλλει κατόπι τῆς εὐθύς τὸ ἐρώτημα πῶς ἐξηγεῖται τοῦτο τὸ σέβας. Ἐνοήσαμε τάχα καὶ εἶδαμε σ' ὅλο τὸ φῶς τῆς τῆν ἰδέα ποῦ παρασταίνει ὁ Σολωμὸς; Δὲν τὸ πιστεύω. Θαυποβλέπουμε ὅλοι, καὶ ἂν δὲν ἐθαμποβλέπαμε, δὲ θὰ εἶχαμε μεταξύ μας διχόνοια, δὲ θὰ ἦταν οἱ χωρισμοὶ μας οὐσιαστικοί, θὰ εἶχαμε κατορθώση σὲ τόσα χρόνια νὰ ἔχουμε μεταξύ μας κάποια ἐνότητα καὶ σὲ μικρὰ καὶ σὲ μεγάλας ιδέες, καὶ δὲ θ' ἀκολουθοῦσε ἡ σύγχυσις καὶ ἡ ἀταξία ποῦ βασιλεύει δὲ θὰ ἐχύνονταν ἴσως καὶ τὸ αἷμα ποῦ τώρα ὑστερὰ τόσο ἀδικὰ ἐχύθηκε μέσα στὸ ἐλεύθερο κέντρο τοῦ ἐλευθέρου κράτους μας.

Θὰ ἐπιθυμοῦσα ἐγὼ καὶ γιὰ τοὺς δύο μεγάλους φωστῆρες ποῦ ἐμελέτησα νὰ βρεθοῦν ἄνθρωποι νὰ τοὺς στήσουν ὄχι πέτρινους ἀνδριάντας, ἀλλὰ, μ' ὅσα μέσα καὶ βοηθήματα μᾶς ἀπομειναν, νὰ βγάλουν στὸ φῶς ὅλο, ἂν εἶναι δυνατόν, τὸ σύστημα τῶν στοχασμῶν ποῦ ἐστάθησαν τῶν ἔργων τους ἢ ψυχῆ, καὶ νὰ τὸ προσφέρουν στὴ λατρεία μας. Θὰ ἦταν ἀρκετὸ αὐτὸ, νομίζω νὰ σκορπίσῃ τὲς θανατερὰς πνοὰς ποῦ μᾶς ἔρχονται ἀπ' ἔξω κ' ἐμεῖς τυφλοὶ τὲς δεχόμαστε, νὰ δώσῃ ἕνα δρόμο κοινὸ σ' ὅλα τὰ πνεύματα, νὰ στήσῃ τὸ ἠθικὸ θεμέλιο ποῦ μόνο ἢ μπορεῖ νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ στὸ πλήρωμα τοῦ προορισμοῦ μας. Ἐθνος ποῦ δὲ γνωρίζει ἀκόμη ποιά εἶναι τὰ ἀληθινὰ θεμέλια τῆς ἀγωγῆς του, δὲν εἶναι παρὰ συμμάζωμα τυφλῶν, καὶ αὐτὰ τὰ θεμέλια δὲν τὰ δείχνουν στὰ ἔθνη παρὰ οἱ ἀληθινοὶ τοὺς Μεγάλοι, ἂν αὐτὰ εὐτύχησαν νὰ τοὺς ἔχουν.

*
* *

Δὲν εἶναι ὁ τόπος ἐδῶ παρὰ μὲ λίγα ἀλλὰ, ἂν δυνηθῶ, φωτεινὰ σημεία νὰ σπρώξω καὶ νὰ θαρρύνω καὶ ἄλλους στὸ ξετύλιγμα τῶν ἰδεῶν, ποῦ ἐμελέτησα παραπάνω. Ὁ Σολωμὸς πρῶτα ἀπὸ φυσικὴ του κλίση, κατόπι μὲ θεληματικὴ δυνατὴ μ' ἐλέτη ἀγάπησε, ἐλάτρευσε, ἀφιερώθηκε ὅλος σ' ἕνα σύστημα, ὅπου ἔφερναν ὅλον σχεδὸν τότε τὸν κόσμον τῆς Εὐρώπης οἱ δυνατοὶ πόθοι καὶ ἡ πίστις σ' ἕνα μέλλον ἄξιο τῆς ἰδέας ποῦ παρασταίνουν τὰ διάφορα ἔθνη. Ἦταν ἡ ἐποχὴ ποῦ ἀνθοῦσε στὴν Ἰταλία ὁ Μαντζώνης καὶ ὁ Ροσμίνης, στὴ Γερμανία ὁ Σίλλερ, ὁ Γκαίτε, ὁ Ἐγγέλς. Ἡ ἐποχὴ ἐκείνη ἐπίστευε στὸ πνεῦμα

καὶ στήν Ἀλήθεια, ὅσο ἡ σημερινὴ δὲν πιστεύει καὶ τὴν ἀρνεῖται. Ἐβασίλευε τότε ὁ Χριστὸς, σήμερον βασιλεύει ὁ σκεπτικισμὸς καὶ ἡ ἀνησις τοῦ Πιλάτου. Ἀλλὰ ἔθνη ἂν ἄφησαν ἐκείνη τὴν πίστην, εἶχαν τὸ λόγο τους· τὴν ἀντικατάστησαν μὲ μίαν ἄλλη, μ' ἓναν ἄλλο φλογερὸτατο ζῆλο, τὸ ζῆλο τοῦ κύκλου τῆς θετικῆς ἐπιστήμης, ποῦ ἐνργεῖ χωρὶς νὰ τὸ ξέρη γιὰ νὰ προετοιμάσῃ ἓναν πλουσιώτερο καὶ δυναμωμένον ἰδανισμόν γιὰ τὸ μέλλον. Γιὰ μᾶς ὅμως καὶ κάποια ὅμοια μᾶς ἔθνη, ἡ φιλοσοφικὴ ἀπιστία ἐστάθη θάνατος, ὄχι ζωὴ.

Ἡ ποίηση τοῦ Σολωμοῦ εἶναι ἀπὸ τὴν πρώτην ἐποχὴν, ποῦ ἀρχίζει ἀπὸ τὴν τρυφερὴν ἡλικίαν δεκαπέντε ἔσως χρόνων ὡς τὴν ὑστερὴν τῆς ζωῆς του, ὅλο ἰδανιστικὴν, ἂν στοχασθοῦμε ἰδίως τὰ σοβαρὰ του ποιήματα. Ἡ διαφορὰ τῶν πρώτων ἔργων του ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς ὑστερινῆς ἐργασίας τῶν Ἐλευθέρων Πολιορκημένων εἶναι ὅτι στὰ πρῶτα ὁ στοχασμὸς ἐνεργοῦσε ἐνστιγματικῶς ἀπὸ φυσικὴ κλίση τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ λογισμοῦ· κατόπιν αὐτὴ γίνεται συνειδητικὴ καὶ ἀναπαύεται καὶ δυναμώνεται σ' ἓνα σύστημα, καὶ ἀπὸ αὐτὴ τὴν καθαρισμένην ἀλλ' ὄχι καὶ οὐσιώδως ἀλλαγμένην διάθεσιν βγαίνουν πλάσματα σωματοποιημένα μὲ δύναμιν πλαστικὴν ἀκατάφθαστην, ἀλλὰ πολὺ ἀπλότερα ἀπὸ τὰ πρῶτα. Ὁ ποιητὴς δὲ θέλει πλέον νὰ παραστήσῃ τὸ πνεῦμα ὅπως αὐτὸ μᾶς φαίνεται ἐν τῇ φύσει, δὲν παίρνει τὸ κίνημά του ἀπὸ τούτιν, ἀνεβαίνει σ' ἓνα κόσμον ἰδεῶν καὶ ἔχει τὴν δύναμιν νὰ τὸν σαρκώσῃ τόσο δυνατὰ, ὥστε νὰ φαίνεται κόσμος πραγματικώτατος ἐνῶ εἶναι ἰδανικώτατος σὲ βαθμὸν ποῦ πολὺ σπάνια βρίσκεται σ' ὅλη τὴν παγκόσμιαν ποίησιν.

Στὴν Αὐγοῦλα, στήν Τρελλὴ Μάνα, στὸ Λάμπρο, στὸν Ὑμνο σ' ὅλα τὰ μικρὰ καὶ μεγάλα ποιήματα τῆς πρώτης ἐποχῆς, εἶναι ἰδανικοποιημένη ἡ Φύσις, στὰ ὑστερώτερα εἶναι παντοῦ ἡ ἰδέα φυσικοποιημένη ἂν μοῦ συγχωρηθῇ ἡ λέξις, πλαστικώτατα. εἶναι κόσμος ἀσύγκριτα ἀνώτερος, ἀκατάφθαστος καὶ ἡ ἀξία τοῦ Σολωμοῦ στέκει ὅλη σὰν τεράστια πλαστικὴ δύναμις ποῦ κατορθώνει νὰ τὸν κάμῃ ἀλησμόνητο καὶ σ' ἔμας, μ' ὅλη τὴν ὀλωσδιόλου ρεαλιστικὴν σημερινὴν μᾶς διάθεσιν. Ἡ Φραγκίσσα Φραϊζερ, ἡ Ροδόστιαμο, ἡ Μάρθα, ὁ νέος Ἀγγλος τοῦ Πόρφυρα εἶναι ἰδέες, εἶναι ἄλλου κόσμου ὄντα, τελείως ὑπεραισθητὰ καὶ ὅμως τόσο δυνατὰ ἀγαπημένα καὶ λατρευμένα ἀπὸ τὸν ποιητὴν, ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ τ' ἀγαπήσουμε καὶ νὰ μὴ τὰ λατρεύσουμε μ' ἄλλη τόση θερμὴ κα' ἑμεῖς, ὅσο κα' ἂν εἶναι τὸ ρεῦμα ποῦ σήμερον μᾶς τρα-

βάει σ' ἀντίθετον δρόμον. Τὸ μεγαλύτερον καὶ δυνατώτερον ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὰ ἰδανικὰ πλάσματα εἶναι ἡ Ἀναστημένη Ἑλλάς, ὀληθινὴ θεὰ, ποῦ ὅσο κα' ἂν θέλουν νὰ τὴν δέσουν μὲ τὴν πραγματικὴν ἱστορίαν τὰ «μεγαλόψυχη στὸν πόνο καὶ ἐν τῇ δόξῃ, καὶ τὰ φύλλα τῆς Λαμπρῆς καὶ φύλλα τῶν Βαγιῶν» μένει πάντα στὸ «πανέρομο τῆς δάσος» ἰδανικὸν ἀκατάφθαστον. Ἀντίκρουσε τοῦτο τὸ πλάσμα μὲ τὴν Ἐλευθερίαν τοῦ Ὑμνου. Ἡ Ἐλευθερία τοῦ Ὑμνου δὲν εἶναι καθ' αὐτὸ ἡ Ἐλευθερία ἀλλὰ ἡ Ἑλληνικὴ Ἐλευθερία ἢ καλλήτερα ἡ Ἐλευθερωμένη. ἡ ἀναστημένη Ἑλλάς, καὶ ὁ ποιητὴς, πρέπει νὰ τὸ παρατηρήσουμε, ὁ ποιητὴς, ποῦ ἀκόμη ἐνεργοῦσε ἐνστιγματικῶς, δὲν ἀνοήθηκε τὴν σημαντικὴν αὐτὴν ἐνστάσιν, ποῦ μποροῦσε νὰ τοῦ γίνῃ.

Ὁχι ἡ Ἐλευθερία, ἀλλὰ ἡ Ἑλληνικὴ Ἐλευθερία βγαίνει ἀπὸ τὰ κόκαλα τῶν Ἑλλήνων, ὅπου ἦταν θαμμένη ἀπὸ αἰῶνες. Ἡ ἀναστημένη Ἑλλάς εἶναι αὐτὴ, ἡ Ἀναστημένη Ἑλλάς εἶναι καὶ ἡ Μεγαλόψυχη Μητέρα τῶν Ἐλευθέρων Πολιορκημένων, καὶ ὅμως πόση διαφορὰ ἀπὸ τὴν μίαν στήν ἄλλη. Ἡ πρώτη εἶναι ἡ ἰδανικοποιημένη ἱστορικὴ Ἑλλάς, ἡ τρομερὴ κόψη τοῦ παθιοῦ τῆς, τὸ μάτι ποῦ μὲ βιά μετρεῖ τὴν γῆν, τὸ μέγαλωμά της σὰν τὸν πύργον τῆς Τριπολιτσᾶς καὶ ὅλα χωρὶς ἐξαίρεσιν τὰ θαυμαστὰ τῆς φαντασίας ἐφευρήματα ποῦ παρασταίνουσι τὴν τρομερὴν δύναμιν τῆς εἶναι στενωτάτα δεμένα μὲ τὴν πραγματικὴν ἱστορίαν, ἢ γενικώτερα, ἢ Φύσιν ἰδανικοποιημένην. Ἀλλὰ ἡ Μεγαλόψυχη μητέρα εἶναι ἰδέα καθαρὴ, εἶναι τὸ Μέλλον, ὄχι τὸ Μέλλον ποῦ ἠμπορεῖ ποτὲ νὰ ὑπάρξῃ, ἀλλὰ ὁ Θεὸς τὸ Ἀπόλυτον, ποῦ λατρεύομε ὄχι μ' ἐλπίδα νὰ γίνουμε κα' ἑμεῖς Ἀπόλυτοι καὶ Θεοὶ, ἀλλὰ γιὰ τὴν χωρὶς αὐτὴ τὴν λατρείαν δὲν ἠμποροῦμε νὰ μὴ ξαναπέσομε ἐν τῇ ζωϊκῇ μᾶς κατάστασιν.

Ὁ Σολωμὸς, ἐμαρτυροῦσε ὁ ὅσο καὶ ὁ Πολυλάς ἐπιστήθιος φίλος του Πέτρος Κουαρτάνος, ἔλεγε κάποτε. *Se non c'è Dio, che c'è dunque?* Ἄν δὲν ὑπάρχῃ Θεὸς, τί λοιπὸν ὑπάρχει; Ἀξιωματικὰ λόγια, ποῦ συγκεφαλαιώνουσι ὅλη τὴν βλέψιν του, ὅλη τὴν πίστην του ἢ τὴν φιλοσοφίαν του. Ἀπὸ τὴν Ὁδὴν του γὰρ πρώτην Λειτουργίαν, γραμμένην σὲ τόσο τρυφερὴν ἡλικίαν, βλέπει κανεὶς τὴν ψυχὴν ποῦ προχωρῶντας ἐν τῇ ἐτύλιγμά της δὲν ἠμποροῦσε νὰ μὴ φθάσῃ ἐν τῷ Ἀπόλυτῷ Ἰδανισμῷ, ὅπου καὶ ἀναπαύθηκε. Τίποτε δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐννοηθῇ χωρὶς τὰς Ἰδέας: *se non c'è Dio, che c'è dunque?* Αὐτὸ ἔβλεπε πάντα ἀπὸ φυσικὴ κλίση ὁ νοῦς του· αὐτὸ βλέπει καθαρῶτερα καὶ μὲ ἐπιστημονικὴν συ-

ΤΑ ΝΙΑΤΑ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ—ΜΥΤΙΛΗΝΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΕΣ :

Χροιάτικη δοχ. 10 Έξάμηνη δοχ. 6

—Κάθε απόδειξη πληρωμῆς πρέπει νὰναι ὑπογραμμένη ἀπ' τοὺς κ. ΒΥΡ. ΣΕΡΕΣΛΗ καὶ κ. ΠΑΡΑΔΕΛΛΗ.

— Τὴν ἀντιπροσωπεία τοῦ περιοδικοῦ ἀνάλαβεν ὁ κ. Κλ. Μαριγλῆς καὶ παρακαλοῦμε τοὺς κ. συντρομητές μας νὰ πληρώνουν σὲ κείνον τὴ συντρομή τους.

—Τὰ χειρόγραφα δὲν ξαναγυρίζονται.

—Ἡ σύστασή μας:

Περιοδικὸ « ΝΙΑΤΑ »

Μυτιλήνη

νείδηση στοὺς χρόνους τῆς διαμονῆς του στὴν Κέρκιρα.

Ἐὸ κόσμος εἶναι ἡ ὑπαρξὴ τῆς Ἰδέας, ἡ Ἰδέα γίνεται κόσμος, ὑπάρχει στὸ πεπερασμένο, ὅλ-
λά γιὰ νὰ τὸ ξεπεράσῃ μὲ θρίαμβο. Αὐτὸς ὁ
θρίαμβος, αὐτὴ ἡ ἐλευθερία εἶναι Ἄπειρο. Ἄ-
ποστολὴ τῆς τέχνης εἶναι νὰ παραστήσῃ τοῦτον
τὸν θρίαμβο ἐκεῖ ποῦ αὐτὸς τελεῖται, στὸ κορυ-
φαῖο ἀπὸ τὰ φυσικὰ πλάσματα, τὸν Ἄνθρωπο.
Ἐὸ θρίαμβος ὑποθ' τει τὴν πάλῃ, καὶ γιὰ νὰ εἶ-
ναι ἀληθινὸς, τὰ ἐναντιώματα πρέπει νὰ φθά-
σουν στὸ ἄκρο. Ἐὸ θρίαμβος δὲ φανερῶνεται
παρὰ μέσα στὸ πάθος. Δύναμες ἐξωτερικὲς, ποῦ
βρίσκουν ἀνταπόκριση στὲς ἐσωτερικὲς τῆς ψυ-
χῆς, ἐνεργοῦν ἀκούραστα νὰ τὴ ρίξουν στὸ βά-

ραθρο. Αὐτὴ ἡ ἰδέα πιάνεται μὲ τὴ Μοῖρα τῶν
ἀρχαίων ἢ τὴν Ἄνάγκη. Ἄκούραστη καὶ ἀφευ-
χτη πολεμάει ἐκείνη τὸν ἄνθρωπο, ἀλλὰ ὁ ἄν-
θρωπος ἔχει τὸν τρόπο νὰ τὴ νικήσῃ. Ἐὸ δύνα-
μὴ τῆς φθάνει ὡς τὴν τέλεια καταιστροφή του,
ποῦ αὐτὸς δὲν ἠμπορεῖ ν' ἀποφύγῃ, ἀλλ' ἀπὸ
τὴν καταστροφή, ἂν ἡ ἠθικὴ ἀντιστασι εἴμεινε
σταθερὴ ὡς τὸ τέλος, βγαίνει ἡ ζωὴ, βγαίνει τὸ
πνεῦμα ἐλεύθερο. Αὐτὲς τὲς ἰδέες εὔρηκε ὁ Σο-
λωμὸς στὰ αἰσθητικὰ συγγράμματα τοῦ Σίλλερ,
ὅπου τοῦτος ἀναχωρῶντας ἀπὸ τὸν Κάντ, ἀλλὰ
μὲ τὴ βαθειὰ ἐνόρασή ποῦ εἶχε τῆς τέχνης του,
σπῶντας τὸ φραγμὸ τοῦ ὑποκειμενισμοῦ, ἔγινε
κατὰ τὸν Ἐγέλο πρόδρομος τοῦ ἀντικειμενικοῦ
ιδανισμοῦ ποῦ ἐστήθηκε ἀργότερα ὄχι μόνον στὴ
θεωρία τῆς τέχνης ἀλλὰ καὶ σ' ὅλη τὴ φιλοσοφι-
κὴ ἐπιστήμη.

Κατ' αὐτὴ τὴ θεωρία τὸ ἀληθινὸ ποίημα εἶ-
ναι στὸ βάθος του παράστασις τοῦ ὕψους τῆς
ψυχῆς, «θρίαμβος τοῦ λόγου ἀπάνου στὴ δύνα-
μη τῶν αἰσθήσεων, νίκη τῆς ἠθικῆς ἐλευθερίας
μέσ' ἀπὸ τοὺς πλέον γλυκοὺς πειρασμοὺς τῆς
καρδιάς, ἀπὸ τὸν πλέον τρομερὸν ἀγῶνα μὲ τὴν
τυφλὴν ὀργὴ τῶν ἀνελευθέρων ἐχθρῶν τοῦ φω-
τὸς», καὶ τὸ πάθος δὲν εἶναι παρὰ τὸ μέσο καὶ
ὄχι ὁ σκοπὸς τῆς τέχνης.

(Ἐχει συνέχεια)

Μεταφρ. Γ. ΚΑΛΟΣΓΟΥΡΟΣ

ΓΙΑ ΓΑΜΟ

Δίνει τὸν ὄρκο ἢ κόρη, καὶ ἔμειναν κρυμμένα
τὰ κρίνα τῆς θεωρίας σὲ πύρινη πορφύρα·
αὔρα, ποῦ τὸν ἀκοῦς, στὰ ὀλόχαρ' ἀπλωμένα
γοργὰ φτερὰ σου φέρτον στὴ θεὰ Κυθήρα.

Στοχαζόμενῃ αὐτὰ τ' ἀγνὰ χαριτωμένα
χειλάκια, ποῦ τοῦ ὀραίου ἐγίναν ὄρκου ἢ θύρα,
θὰ χύσῃ βλέμματα σπιθόβολα σ' ἐσένα
τοῦ ἀθάνατου ματιοῦ, ποῦναι τοῦ κόσμου ἢ πύρα.

Ξαναγῦρε κατόπι ἀχτινοβολισμένη
τὰ ζεφυράκια σου νὰ βρῆς, καὶ μὲ καμάρι
πές τους γιὰτὶ γυρίζεις ἔτσι στολισμένη,

καὶ θὰ ἰδῆς ἄλλο δρόμο καὶ τὴν Αὔρ' ἀκόμη,
καλότυχη μηνύτρα, μὲ θυμὸ νὰ πάρῃ,
πῶφερε τὴ χρυσὴ τῆς Βερενίκης κόμη.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ

μεταφρ. Γ. Καλοσγούρος

ΜΥΤΙΛΗΝΙΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Η ΚΑΤΑΡΑ ΤΗΣ ΑΠΑΡΝΗΜΕΝΗΣ

Σ' ένα μικρὸ μικρὸ χουριὸ, σ' ἴξουχικὸ σπιτάκι,
ἐκεῖ καθόδαν μιὰ γρηγιὰ, κάθουσαν τσ' ἕνας γέροντας
εἶχαν κ' ἕνα κακὸ σκυλι κ' ἕνα ὄμορφο κορίτσι,
κορίτσι δώδεκα χρονῶ τοῖ κρυφαγαστρουμένον.
5 Στὸ παναθύρι κάθουσαν τὶς μῆνες λογαριάζει.
— Σεπτέβρη, Ὀχτώβρη δροσερὲ, Νοέβρη καὶ Δεκέβρη,
Γενάρη, γέννα τοῦ Χριστοῦ, πρώτη γιορτὴ τοῦ χρόνου,
Φλεβάρη, φλέβις ἀνοιξι, τὶς φλέβις τῶ βυζιῶ μου
γιὰ νὰ βυζάξου τοῦ πιδι κι νὰ τοῦ μιγαλώσου,
10 Μάρτη μου μὲ τὰ λούλουδα, κι Ἀπρίλη μὶ τὰ χόρτα,
Μάη μ' κι μάγιψέ τουνα τοῦ νειὸ ποῦ μ' ἀγαποῦσι,
ὅπου φιλοῦσι κ' ἔλιγι, ἀγάπη δὲν ἀρνιέται
καὶ τώρα μ' ἀπαρνήστηκε σὰν καλαμιὰ στὸν κάμπο.
Σπέρνεις, θερίζεις τὸν καρπὸ, κ' ἡ καλαμιὰ ἀπουμένει,
15 βάζεις φουτιὰ στὴν καλαμιὰ, μαυροκοπᾶ ἢ κάβους·
ἔτσ' νὰ μαυρίσ' ἢ ὄψη του κι οὔλου τοῦ κουρμί του,
σι κυπαρίσσι νάνιβει νὰ γρημνιστεῖ νὰ πέσει,
στῆ γῆ ξουράφια νὰ βριθοῦν, στὶς πλάτις του νὰ βοῦνι.
Δέκα γιατροὶ νὰ τὸν κρατοῦν, κι δέκα μαθητάδεις,
20 δικαουχτῶ γραμματικοὶ νὰ γράφουν τὶς γιαράδεις.
Κι γὰ διαβάτρα νὰ γυρνῶ, διαβάτρα νὰ πιράσου.
Καλῶς τὰ κάνιτι γιατροὶ, καλῶς τὰ πουλιμάτι
ἄ γόβουν τὰ ξουράφια σας κριγιᾶτα μὴ λυπᾶστε
κι ἔχω πανὶ στὴν κρεββατῆ, σαραδαπέδι πήχεις·
25 τὶς πέντε τσ' ἔχου γιὰ ξανθὰ, τοῖ δέκα γιὰ φυτίλια
κι τσ' ἄλλις στ' ἀπουδέλοιπις τοῦ σάβανό του κόψ' τι.
Ἔτσ' εἶνι μάτια μ' ἔτσ' εἶνι, ὅπ' ἀγαπᾶ κι χάσει,
τοῦ φαίνιτι νὰ τρελλαθεῖ κι τὰ βουνὰ νὰ πειάσι.

(Ἄμ' τῆ λαογραφικῆ συλλογῆ τοῦ Π. Ψάλτη)

ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΩΓΜΟ

Ο ΛΑΚΗΣ

(Συνέχεια καὶ τέλος)

... Πότε πῶς θὰ ρωτήση γιὰ τὴ τιμὴ τῶν ἀ-
χύρων γιὰ τὰ ἄλογα, πότε μὲ τὴν πρόφασιν νὰ
ἀγοράσῃ λίγο, πότε νὰ πιῇ ἕνα ποτῆρι νερὸ, καὶ χτυ-
ποῦσε συχνὰ τὴ μεγάλη πόρτα τοῦ ἀχυρῶνα. Καὶ τὰ
μάτια του συναντοῦσαν τότε δυὸ ἄλλα μάτια, λάγνα,
δυὸ φωτιῆς ποῦ ἔρριχναν φλόγες πάνω σ' ὄλο του τὸ
κορμί, ποῦ τὸν κατάκαιγαν.

— Πῶς σὲ λένε κοπέλλα μου; τόλμησε μιὰ μέρα
νὰ τὴν ἐρωτήση.

Ἐκεῖνη κοκκίνησεν ἀπὸ ντροπὴ, ἔγυρε τὸ καστα-
νό της κεφαλάκι καὶ πρόφερε δειλὰ δειλὰ μιὰ λέξι.

... Ἄνδρονίκη!!!

Ταράχθηκε ὁ Λάκης μόλις ἤκουσε τὸ ὄνομα κρύ-
ρος Ἰδρωῆτας τὸν ἔλουσε.

— Ἄνδρονίκη; ρώτησεν ἐκστατικός!!!

Δὲν πρόφθασε νὰ συνέρτη ἀπ' τὴ ζαλάδα του καὶ
... δυὸ χέρια τὸν ἀγκάλιαζαν σφιχτὰ καὶ τὸν φι-
λοῦσαν...

— Λάκη, Λάκη μου...

— Εἶσαι σὺ Ἄνδρονίκη μου; Ἄχ πῶς μεγάλω-
σες!!!

Πόση ὄρα βρέθηκαν ἔτσι... κι αὐτοὶ δὲ ξέρανε

*

* *

Καθισμένος ὁ Λάκης γύρω στὸ τζάκι τοῦ ἀχυ-
ρῶνα δίπλα στὴν ἀγαπημένη του πατριώτισσα ποῦ
τρία χρόνια εἶχε νὰ δῆ, ἀκουγε μὲ ἀνοιχτὸ στό-
μα, τὴν ἱστορία καὶ τὰ βάσανα ποῦ τράβηξε μὲ τοὺς
γονιούς της...

Ἡ δυστυχία τοὺς ἔτριξε κι αὐτοὺς στὴ κορυφὴ
τῆς Μακεδονίας...

Κι ὅταν ἡ γρηᾶ μάνα της γιὰ μιὰ στιγμὴ τοὺς
ἄφινε μονάχους, δυὸ χεῖλη διψασμένα... ἐσμίγαν.

Ἔδιναν τὸν ὄρκο τῆς αἰώνιας ἀγάπης...

Γ. Φ.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΑΝΟΙΧΤΟ ΓΡΑΜΜΑ

Μυτιλήνη 20 'Ιουλ. 1919

Ἀγαπημένα μου παιδιὰ,

Εἶμαι πολὺ εὐτυχῆς ὅταν βλέπω τὴ νεο-
λαία μας νὰ ἐργάζεται.

Τὰ «Νιάτα» σας μοῦ δίνουν τὴν ἐντύπωση
ἐνὸς ἀγροῦ ποὺ ἀρχίζει νὰ πρασινίξῃ ἀπ'
τὰ σπαρτά του.

Τὰ νιάτα τῆς Δέσβου πρέπει πάντα νὰ
δίνουν αὐτὴ τὴν ἐντύπωση στὸ Ἔθνος μας,
ἀλλὰ καὶ στοὺς ξένους.

Ὁ Ἑλληνισμὸς ἔχει πολλὰς πολλὰς ὑπο-
χρεώσεις ἀπέναντι τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐμεῖς
τόνε δημιουργήσαμε αὐτὸν τὸν πολιτισμὸ
κ' ἔμεῖς ἔχουμε μεγάλο συμφέρον νὰ τὸν
συγκρατοῦμε, νὰ τὸν διατηροῦμε, νὰ τὸν ὁ-
μορφάλομε μὲ τὴν ἐργασία μας.

Ὁ Ἑλληνισμὸς δὲν ἦταν ποτὲ δυνατὸς,
ὡς ὕλη, διακέρυξα σ' ὅλον τὸν κόσμον, ἀλλ'
ἦταν πάντοτε πανίσχυρος, ὡς ἰδέα. Καὶ
εἶνε μεγάλη ἀνάγκη γιὰ τὴν ἀνθρώπινη
νὰ ὑπάρχη καὶ νὰ καλλιεργῆται ἡ ἰδέα αὐ-
τὴ ἀπὸ μᾶς τοὺς ἰδίους.

Ἡ Δέσβος ἀπὸ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέ-
μους κ' ἐδῶ ἔκαμε τὸ καθήκον της μὲ τὸ
παραπάνω. Ἡ νεολαία τοῦ ὄραίου καὶ δο-
ξασμένου νησιοῦ μας ἔδειξε ἀνταρρηση
κ' ἡρωισμό, ποὺ κατέπληξαν. Τὸ Ἔθνικὸ
κίνημα καὶ τὸ Σιρᾶ θὰ εἶναι δοξασμένες
σελίδες στὴν ἱστορία της μὲ τοὺς Δεσβίους
ἥρωας.

Τὰ «Νιάτα» εἶνε μιὰ ὥρα ἐκδήλωση
τῆς νεολαίας μας.

Ἐργάζεσθε καὶ βαδίζετε ἐμπρὸς Μὴ σᾶς
μέλει γιὰ τὰ ἐμπόδια. Τοῦναντίον ὅσα περισ-
σότερα ἐμπόδια ἀπαντήσετε στὸ δρόμο σας,
τόσον ἀξιόπαινο θὰ εἶναι καὶ τὸ ἔργο σας.

Μὲ ἀγάπη

Χρ. Βασιλακάκης
βουλευτὴς Δέσβου*
* *

Μ' ἀληθινὴ χαρὰ δημοσιεύουμε σήμερον τὸ
παραπάνω γράμμα ποὺ ἔκανε τὴν τιμὴ νὰ στεί-
λει στὰ «Νιάτα» ὁ μοναδικὸς δημοτικιστὴς
βουλευτὴς μας καὶ φίλος κ. Χρ. Βασιλακάκης,
τρανή καὶ τούτη ἀπόδειξη τῆς προσοχῆς καὶ
τῆς ἐχτίμησις ποὺ ἄρχισαν νὰ δείχνουν στὸ ἔρ-
γο μας οἱ διαλεχτοὶ τοῦ Ἔθνους.

Χρέος μας εἶναι νὰ τὸν εὐχαριστήσουμε μὲ
τὴν καρδιά μας γιὰ τὰ χουστὰ του λόγια.

Νεωτεριστὴς ὁ κ. Βασιλακάκης ἄθροπος
μὲ καινούριες ἀρχές καὶ ιδέες, ζήσαντας ἀρκε-
τὸ καιρὸ στὴν Εὐρώπη (ἂν καὶ ὁ Εὐρωπαϊκὸς
πολιτισμὸς — γιὰ νὰ τὸ κρύβουμε; — στὰ
περισσότερα σημεῖα του δὲν μᾶς ἀρέσει) δὲν
μποροῦσε παρὰ νὰ εἶναι τέτιος καὶ στὴ γλῶσ-
σα ποὺ σ' αὐτὴ χουστὰ ἴσως τὴ βουλευτικὴ
του ἐπιτυχία.

Τὸ τονίζουμε αὐτὸ γιὰ ν' ἀποδείξουμε πὼς
ὁ λαός, ὁ ρωμαϊκὸς λαός, καμιά φορὰ, σὰν ἀ-
πὸ ἔνστικτο, ξέρει τί κάνει καὶ δὲ γελιέται.

Δημοτικιστὴς φανατικὸς, δὲ τὸ θεωρεῖ ντρο-
πὴ του καὶ ψεγάδι, σὰ μερκοὶ Ξενοπουλίζοντες
καὶ Νιοβανίζοντες ποὺ κάνουν τάχα τὸ δημο-
τικιστὴ καὶ ζητοῦν τὴ μιχτὴ γλῶσσα, (μέσην ὁ-
δὸν) τὴ γλῶσσα τῶν ἐφημερίδων.

Αὐτὸ εἶναι ἀρετὰ παρήγορο καὶ μᾶς δίνει
τὴν ἐλπίδα πὼς ὁ λαός μας, ἀργὰ ἢ γρήγορ',
θ' ἀνοίξει τὰ μάτια του καὶ νιώθοντας τὸ ἀλη-
θινό του συμφέρον, πὼς Κράτος δηλαδὴ καὶ
Γλῶσσα εἶναι ἓνα πρᾶμα καὶ πὼς Κράτος χω-
ρὶς Γλῶσσα δὲν μπορεῖ νὰ ζήσει καὶ νὰ προ-
κόψει, θὰ διαλέγει τοὺς ἀντιπροσώπους του.

*
* *

Μὲ τὸ σημερινὸ φυλλάδιο ἓνας καινούριος φα-
νερόνεται συνεργάτης καὶ μπαίνει στὴν μι-
κρὴ χορεία τῶν συνεργατῶν τοῦ περιοδικοῦ μας. Ὁ
φίλος μας Τάκης Κόντος. Κι ἔτσι σιγὰ σιγὰ ὑ-
πάσχει ἐλπίδα νὰ συγκεντρώσουν τὰ «ΝΙΑΤΑ» τὴν
πνευματικὴ παραγωγή ὅλων τῶν διανοουμένων τοῦ
νησιοῦ μας παρουσιάζοντας μιὰ συστηματικὴ ὁπο-
σδήποτε ἐργασία.

Γιὰ τὴν ὥρα ἔχουμε κάμποσους:

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΗΜΗΡΙΩΤΗΣ
ΣΤΡΑΤΗΣ ΜΥΡΙΒΗΛΗΣ
ΑΝΤΩΝΗΣ ΠΡΩΤΟΠΑΤΣΗΣ
Π. ΨΑΛΤΗΣ
ΠΑΝ. ΚΕΦΑΛΑΣ
Γ. ΣΗΜΗΡΙΩΤΗΣ
ΑΓ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΜΑΚΙΣΤΟΣ
Ι. ΝΙΟΒΗΣ
Γ. Φ.

Ἡ μετάφραση «τοῦ ἀφορισμένου νεκροῦ» τοῦ
Ρισπέν, ποὺ δημοσιεύουμε σήμερον, εἶναι πολὺ πο-
λὺ πετυχημένη ζωντανὴ καὶ πλούσια μὲ μιὰ ξεχω-
ριστὴ φρεσκάδα.

Τὰ «ΝΙΑΤΑ» εἶναι τερήφανα γιὰ τὴν ἀπόχτηση
τοῦ νέου συνεργάτη.

*
* *

Ἡ εἶπαμε κι' ἄλλη φορὰ.

Ὁ περιοδικὸς μας γιὰ τὴν ὥρα εἶναι μιὰ εὐλι-
κρινὴ προσπάθεια, μιὰ δοκιμὴ ὅτι ἄρχισε νὰ
στήνεται καὶ νὰ μπαίνει στὰ σκαριά του.

Ἐώρα τί δρόμο θὰ πάρει, καὶ τί ἐξέλιξη θὰ πα-

ρουσιάσει θὰ φανεῖ ἀργότερα. Φτάνει μονάχα νὰ τοῦ δείξουν οἱ πατριῶται του, πού γιὰ τὴν ὥρα, ἔξόν ἀπὸ μερικὸς, δὲν ἔχει μαζί τους παράπονα, τὴ χρειαζόμενη ὑποστήριξη γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ βγαίνει καὶ νὰ ζήσει.

Τ' ἄλλα εἶναι δική μας δουλιὰ καὶ δική μας ὑποχρέωση τὴ στιγμή πού καταπιαστήκαμε ἓνα τέτιο πράμα πού μ' ὄλες τὶς μεγάλες ἐλλείψεις καὶ ἀτέλειες

του στὴν ἀρχή, τόσες ἀφάνταστες δυσκολίες μᾶς παρουσιάζει.

Βλέπετε τόσο γλήγορα, μὲ τρία καὶ ροῦπι, δουλιὰ δὲ γίνεται.

*

* *

Τὸ περιοδικὸ μας ἀναγγέλλει κάθε ἔκδοση ἅμα τοῦ σταλῆ ἓνα ἀντίτυπο* ὅταν τοῦ σταλοῦν δυό, τὴν κριτικᾶρει.

Η ΜΑΣΣΑΛΙΩΤΙΔΑ *

(Ἑλληνικοὶ στίχοι ὑπὸ Ν. Ποριώτη)

Ἐμπρός, λεβέντες, τὴν πατρίδα
δοξάζει μέρα λευτεριᾶς!
Νά, τὸ φλάμπουρο ἢ τυραννίδα
ματωμένο ὑψώνει σὲ μᾶς,
ματωμένο ὑψώνει σὲ μᾶς.
Ἀκοῦτε, πέρα στῆς κοιλάδες
μουγγρίζουν φονιάδες θεριά
λυσσώντας μὲς τὴν ἀγκαλιὰ
νὰ μᾶς σφάζουν γυιὸς καὶ μαννάδες!
Στὰ ὅπλα ἢ λεβεντιά!
Ὅρματε στὴ φωτιά,
ἔμπρός! Ἐμπρός!
βράζει παντοῦ τὸ αἷμα καὶ βογγᾶ.

2

Γιὰ ποῦ τραβᾶ τὸ μαῦρο ἀσκέρι,
ραγιάδες, τύραννοι, σκυλλιά;
γιὰ ποῖο θῦμα στήνουν καρτέρι;
γιὰ ποῖο δοῦλο φέρνουν δεσμά; (2)
Γιὰ μᾶ, γιὰ μᾶς, — ὦ καταφρόνια!
ποῦ ἀνάβει θυμὸ φλογερό! —
τολμοῦν τὸν ἄνομο σκοπό,
νὰ μᾶς βάλουν σίδερα αἰώνια!
Στὰ ὅπλα, κτλ.

3

Φουσατά πάλι θᾶρθουν ξένα!
στὴ γῆ μας νὰ νομοθετοῦν;
καὶ ὦ ντροπή, κορμιὰ πουλημένα
τοὺς γενναίους ἐμᾶς θὰ χτυποῦν. (2)
Ὡ φρίκη! οἱ δήμιοι θὰ λυγᾶνε
τὸ μέτωπο ἐμᾶς στὸ ζυγό;
κι' ἀφέντες φαῦλοι εἶναι γραφτὸ
τὴ φυλή μας νὰ κυβερνᾶνε.
Στὰ ὅπλα, κτλ.

4

Σκοπίστε οἱ τύραννοι καὶ οἱ μαῦροι
προδότες, νάνοι βδελυροί!
ὁ σκοπὸς σας ὁ ἄτιμος θᾶβρη.
στὸ χαμό σας τὴν ἀμοιβή. (2)

Κάθε βαρδιὰ καὶ στρακιώτης
λεβέντες τρανοὶ κι' ἂν χαθοῦν,
στὴ γῆ μας νέοι θάναστηθοῦν
νὰ φυλάξουν τὸ σύνορό της.

Στὰ ὅπλα, κτλ.

5

Λαμπρὰ στὴ μάχη παληκάρια
γυμνώστε δίκαιο τὸ σπαθί,
ἐλεήστε τᾶθλια ζαγάρια
ποῦ ἀρματώνει ἢ βία ἢ τυφλή. (2)
Μὰ στοὺς σατράπες ποῦ αἰσιοστάζουν,
στὰ ταίρια τοῦ μπόγια, φωτιά!
φωτιά στᾶνήμερα θεριά
ποῦ μητέρας στήθια σπαράζουν.

Στὰ ὅπλα, κτλ.

6

Ἀγάπη ἱερὴ γιὰ τὴν πατρίδα
στὰ χέρια γίνε κεραυνός!
Λευτεριά, λευτεριά μου, ἀσπίδα
σὲ κρατάει στὴ μάχη ὁ λαός. (2)
Τὴ νίκη ἄς φέρῃ στᾶρματά του
ἢ ἀντρίκια σου ὠραία κραυγή,
κι' οἱ ὀϊτροὶ σου πέφτοντας νεκροί,
ἄς δοῦν πῶς τῶς τὰ παιδιὰ του.

Στὰ ὅπλα, κτλ.

7

(Ἡ στροφή τῶν παιδιῶν)
Κ' ἐμεῖς θὰ μποῦμε στὸν ἀγῶνα
ποῦ ἀνοίγουν ἥρωες γιὰ μᾶς
τὰ ἱερά τους κόκκαλα εἰκόνα
θὰ μᾶς εἶναι τῆς λευτεριᾶς! (2)
Παρὰ μὲ τ' ὄνειδος νὰ ζοῦμε,
τὸ βόλι στὰ στήθη ἄς μᾶς βρῆ
γιὰ τὴν πατρίδα, τὴ τιμή,
πολεμώντας νὰ σκοτωθοῦμε.

Στὰ ὅπλα, κτλ.

* Ὁ παραπάνου γνωστὸς γαλλικὸς ὕμνος τῆς Μασσαλιώτιδας μεταφρασμένος ἀπὸ τὸν κ. Νικ. Ποριώτη δημοσιεύτηκε στὴν ἐφημερίδα τῆς Σμύρνης «Κόσμος». Ἡ δὲν ἔχουμε λάθος εἶναι ἡ πρώτη μεταφραστικὴ δοκιμὴ πού γίνεται στὴ γλῶσσά μας.